

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	4Tdo/16/2024
Identifikačné číslo spisu:	6418011169
Dátum vydania rozhodnutia:	23.07.2024
Meno a priezvisko:	JUDr. Martina Zeleňáková
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2024:6418011169.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky, v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Martiny Zeleňákovvej a sudcov JUDr. Pavla Farkaša a JUDr. Dušana Szabóa, v trestnej veci obvinených B. W. a M. Z., pre prečin marenia úlohy verejným činiteľom podľa § 327 ods. 1, ods. 2 Trestného zákona, na neverejnom zasadnutí s verejným vyhlásením rozsudku konanom 23. júla 2024 v Bratislave, o dovolaniach obvinených proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici z 27. septembra 2023, sp. zn. 3To/65/2023, takto

rozhodol:

I. Podľa § 386 ods. 1 Trestného poriadku vyslovuje, že rozsudkom Krajského súdu v Banskej Bystrici z 27. septembra 2023, sp. zn. 3To/65/2023 z dôvodu § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku

bol porušený zákon

v ustanoveniach § 420 ods. 1 a ods. 2 Občianskeho zákonníka v neprospech obvinených B. W. a M. Z..

II. Podľa § 386 ods. 2 Trestného poriadku zrušuje rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici z 27. septembra 2023, sp. zn. 3To/65/2023 v bode III. - vo výroku o náhrade škody; zrušujú sa aj ďalšie rozhodnutia na zrušené rozhodnutie obsahovo nadväzujúce, ak vzhľadom na zmenu, ku ktorej došlo zrušením, stratili podklad.

III. Podľa § 388 ods. 1 Trestného poriadku Krajskému súdu v Banskej Bystrici prikazuje, aby vec v potrebnom rozsahu znovu prerokoval a rozhodol.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Žiar nad Hronom (ďalej len „okresný súd“ alebo „súd prvého stupňa“) rozsudkom z 13. apríla 2023, sp. zn. 1T/41/2018 uznal obvinených B. W. a M. Z. (ďalej len „obvinení“ alebo „dovolatelia“) vinnými zo spáchania prečinu marenia úlohy verejným činiteľom podľa § 327 ods. 1, ods. 2 Trestného zákona na tom skutkovom základe, že :

„dňa 26.08.2017 v čase o 20.48 h boli operačným dôstojníkom operačného strediska Krajského

riaditeľstva PZ Banská Bystrica vyslaní ako hliadka Obvodného oddelenia PZ G. K. na preverenie oznámenia, že v byte na ul. C. R. X v G. K. T. E., nar. XX.X.XXXX, ohrozuje a fyzicky napáda svoju manželku Ľ. E., ktorá podľa oznámenia plakala a mala sa ho báť, pričom po príchode na miesto, kde sa od Ľ. E. dozvedeli, že sa jej manžel vyhrážal zabitím, a preto chcela odísť preč k jej matke, nevenovali dostatočnú pozornosť závažnosti preverovanej udalosti, spočívajúcu v ochrane ohrozenej osoby, nevykovali vo vzťahu k T. E. zaistovací úkon podľa § 85 Trestného poriadku, resp. služobný zákrok podľa § 9 ods. 1, ods. 3, § 19 ods. 1 písm. a), § 27a ods. 1 zákona č. 171/1993 Z.z. o policajnom zbore v znení neskorších predpisov ani nezisťovali existenciu dôvodov na vykázanie osoby zo spoločného obydľia podľa čl. 28 ods. 6 písm. f) Nariadenia ministerstva vnútra SR o vymedzení príslušnosti útvarov PZ a útvarov Ministerstva vnútra SR pri odhaľovaní trestných činov, pri zisťovaní ich páchatel'ov a postupe v trestnom konaní č. 175/2010 a prílohy č. 1 Rozkazu prezidenta policajného zboru č. 37/2016, ktorým sa upravuje postup príslušníkov PZ pri vykázaní osoby zo spoločného obydľia v znení zmien a doplnkov, v dôsledku čoho potom, ako sa rozhodli poškodenú Ľ. E. zaviezť služobným motorovým vozidlom zn. VW Golf Combi, ev. č. J. XXXBF na Obvodné oddelenie PZ Nová Baňa, resp. na žiadosť poškodenej k jej matke, T. E. pristúpil k služobnému vozidlu v čase, kedy vozidlo z miesta odchádzalo, otvoril zadné ľavé dvere na služobnom vozidle, vošiel do vozidla, kde opakovane nožom bodol Ľ. E. do oblasti hrudníka, ľavého boku a pravého ramena a spôsobil jej tak zranenia, na následky ktorých po prevoze do zdravotníckeho zariadenia podľahla, čím ako verejný činiteľ z nedbanlivosti zmarili splnenie dôležitej úlohy vyplývajúcej im z povinnosti policajta chrániť život, zdravie a bezpečnosť osôb podľa § 2 ods. 1 písm. a) zákona č. 171/1993 Z. z. o policajnom zbore v znení neskorších predpisov,“

2. Okresný súd obom obvineným podľa § 327 ods. 2 Trestného zákona s použitím § 38 ods. 2, ods. 3 Trestného zákona a § 36 písm. j) Trestného zákona uložil trest odňatia slobody vo výmere 1 (jeden) rok, výkon ktorého obom obvineným podľa § 49 ods. 1 písm. a) Trestného zákona podmienene odložil a podľa § 50 ods. 1 Trestného zákona obom obvineným určil skúšobnú dobu na 2 (dva) roky. Súd prvého stupňa poškodených Q. B., nar. XX. B. XXXX, trvale bytom K. XXX, G. B., rod. E., nar. XX. B.P. XXXX, trvale bytom K. XXX a V. B., rod. E., nar. XX. M.B. XXXX, trvale bytom K. XXX podľa § 288 ods. 1 Trestného poriadku s ich nárokmi na náhradu škody odkázal na civilný proces.

3. Krajský súd v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“ alebo „odvolací súd“) rozsudkom zo 27. septembra 2023, sp. zn. 3To/65/2023 (ďalej len „napadnutý rozsudok“) podľa § 321 ods. 1 písm. e), písm. f), ods. 3 Trestného poriadku zrušil rozsudok okresného súdu vo vzťahu k obom obvineným vo výroku o určení skúšobnej doby, ako aj vo výroku o náhrade škody a podľa § 322 ods. 3 Trestného poriadku obom obvineným určil skúšobnú dobu 1 (jeden) rok. Napadnutým rozsudkom krajský súd ďalej podľa § 287 ods. 1, ods. 2 Trestného poriadku uložil obvineným povinnosť nahradiť poškodeným nemajetkovú ujmu nasledovne: poškodenej G. B., rod. E., nar. XX. B. XXXX, trvale bytom K. XXX vo výške 3.000,- EUR, poškodenej V. B., rod. E., nar. XX. M. XXXX, trvale bytom K. XXX vo výške 3.000,- EUR a poškodenej Q. B., nar. XX. B. XXXX, trvale bytom K. XXX vo výške 1.000,- EUR, a to spoločne a nerozdielne a podľa § 288 ods. 2 Trestného poriadku poškodené so zvyškami ich nároku na náhradu škody odkázal na civilný proces.

4. Obvinení prostredníctvom obhajcu JUDr. Jána Krnáča podali 18. decembra 2023 proti napadnutému rozsudku a aj „proti konaniam a rozhodnutiam predchádzajúcim“ napadnutému rozsudku dovolanie, v ktorom označili dôvody dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c), písm. g) a písm. i) Trestného poriadku.

5. V písomných dôvodoch podaného dovolania obvinení po zrekapitulovaní rozhodnutí okresného a krajského súdu citujúc z odôvodnenia napadnutého rozsudku, ako aj vymedzenie skutku v uznesení vyšetrovateľa o vznesení obvinenia z 27. novembra 2017 a v obžalobe prokurátora Krajskej prokuratúry v Banskej Bystrici z 24. apríla 2018, sp. zn. Kv 61/17/6600 namietali, že uznesenie o vznesení obvinenia im dávalo za vinu nedostatočnú pozornosť pri samotnej fyzickej ochrane Ľ. E. a obžaloba im dávala za vinu nedostatočnú pozornosť pri realizácii policajných a procesných úkonov, ktoré mali predchádzať odvezeniu poškodenej. Namietali ďalej, že prístup obžaloby sa neopiera o dokazovanie zamerané na skúmanie podmienok a predpokladov pre možnú aplikáciu inštitútov zadržania fyzickej osoby, zaistenia fyzickej osoby alebo vykázania fyzickej osoby z obydľia, pričom po skončení prípravného konania sa

zmenená interpretácia skutku javí ako dodatočná, spätná teoreticko-akademická polemika a úvahy nastolené potom, ako im nebolo možné pripísať na ťarchu ich postup pri snahe o fyzický prevoz Ľ. E. z miesta bydliska k jej matke a ako nadriadené orgány vyhodnotili ich postup ako členov hliadky ako správny a korektný. V prípravnom konaní a ani v konaní pred súdom nebolo, podľa názoru obvinených, vykonané dokazovanie zamerané na skúmanie a preukázanie skutkových okolností a všetkých formálnych a materiálnych podmienok nevyhnutných pre obmedzenie osobnej slobody T. E. formou zadržania či zaistenia, resp. vykázania z obydľia, prípadne posúdenie príčinných súvislostí medzi týmito úkonmi a následkom.

6. Podľa názoru obvinených krajský súd v úvahách a polemikách nad skutkovou situáciou v čase udalosti z 26. augusta 2017 pokračoval a nadviazal bez toho, aby vecne, zrozumiteľne a preskúmateľne ozrejmil obsah konkrétnych vykonaných zákonných dôkazov umožňujúcich vyslovenie a prijatie skutkového a právneho záveru o naplnení ich trestnej zodpovednosti v dôsledku nevykonania zaistovacieho úkonu podľa § 85 Trestného poriadku, resp. služobného zákroku podľa § 9 ods. 1, ods. 3, § 19 ods. 1 písm. a), § 27a ods. 1 zákona č. 171/1993 Z. z. o Policajnom zbore (ďalej len „zákon č. 171/1993 Z. z.“), prípadne nevykázania osoby zo spoločného obydľia podľa čl. 28 ods. 6 písm. f) nariadenia ministra vnútra Slovenskej republiky vo vzťahu k T. E. tak, aby takéto skutkové vymedzenie činu zodpovedalo všetkým znakom skutkovej podstaty prečinu marenia úlohy verejným činiteľom podľa § 327 ods. 1, ods. 2 Trestného zákona.

7. Dovolatelia taktiež vyslovili názor, že skutok popísaný v skutkovej vete rozsudku okresného súdu nebol vymedzený tak, aby zodpovedal znakom skutkovej podstaty príslušného trestného činu a namietali nekonzistentnosť odôvodnenia napadnutého rozsudku, v ktorom krajský súd na jednej strane konštatoval, že smrť Ľ. E. svojím konaním priamo spôsobil výlučne T. E. a na strane druhej uviedol, že ide o rozdielny skutkový stav, a to predovšetkým o rozdielne konanie T. E. oproti konaniu obvinených a taktiež o iný druh zavinenia vo vzťahu k spôsobenému následku.

8. Obvinení ďalej uviedli, že rozsudok okresného súdu, ako aj napadnutý rozsudok vychádzali zo skutkového stavu, ktorý bol na základe vykonaných dôkazov v podstatných okolnostiach, podľa ich názoru, nesprávne zistený, ustálený a vyhodnotený, pričom pri objasňovaní a dokazovaní veci boli závažným spôsobom porušené ustanovenia a zásady, ktorými sa má zabezpečiť právo na obhajobu a právo na spravodlivý súdny proces. Poukázali na výpovede svedkov V. E., B. E., T. E., Q. B. a B. C., ako aj na prepis hovoru REDAT medzi Q. B. a referentkou operačného strediska Krajského riaditeľstva Policajného zboru Banská Bystrica, z ktorých vyplynulo, že Ľ. E. Á. iba súhlasila so zavolaním polície, pričom Q. B. neposkytla žiadny konkrétnejší opis dôvodu, pre ktorý s privolaním polície súhlasila, preto ďalšie tvrdenia obsiahnuté v nasledujúcich komunikáciách nepredstavujú autentické vyjadrenie a verbalizáciu Ľ. E., ale ide len o rozporuplné a nezrovnalosťami naplnené dodatky, konštrukcie, hypotézy a dedukcie produkované a tvorené inými osobami v procese prenosu oznámenia od prvotného telefonátu Q. B. až k obvineným ako členom hliadky.

9. V dôvodoch podaného dovolania obvinení zároveň popísali ich služobný postup a činnosť argumentujúc ďalej, že výsledky ich úkonov nenaznačovali a nenasvedčovali podozreniu zo spáchania akejkolvek trestnej činnosti (nielen z radu domáceho násillia), pričom Ľ. E. nejavila žiadne známky zranení či iného poškodenia zdravia, poškodené nebolo ani jej oblečenie, ani priestory a zariadenie bytu a k dispozícii neboli ani žiadne iné dôkazy potvrdzujúce opak. V tejto súvislosti dovolatelia doplnili, že nebolo zistené, že by T. E. bol držiteľom zbrane, že by mal záznamy v trestnej alebo priestupkovej evidencii pre násillné protiprávne konanie, nebola k dispozícii žiadna história o predchádzajúcich oznámeniach, neboli zistení ani susedia, či obyvatelia potvrdzujúci akékoľvek obavy či hrozby, v okolí bytu či domu neboli zistené žiadne stopy nasvedčujúce podozreniu z domáceho násillia, či akejkolvek trestnej činnosti, pričom z vykonaného dokazovania nevyplývalo ani skutkové zistenie zahrnuté do skutkovej vety rozsudku okresného súdu, že „... po príchode na miesto, kde sa od Ľ. E. dozvedeli, že sa jej manžel vyhrážal zabitím“.

10. V ďalšej časti dovolania obvinení predložili právnu argumentáciu k aplikácii inštitútu zadržania podľa

§ 85 Trestného poriadku citujúc časti rozhodnutí Ústavného súdu Slovenskej republiky a Najvyššieho súdu Slovenskej republiky vo vzťahu k možnosti a podmienkam obmedzenia osobnej slobody jednotlivca a uviedli, že na zadržanie T. E. postupom podľa § 85 Trestného poriadku pred spáchaním zločinu vraždy neboli dané dôvody a podmienky, keďže neexistovalo dôvodné a dôkazmi podložené podozrenie zo spáchania konkrétneho trestného činu a nebol daný ani niektorý z dôvodov väzby podľa § 71 ods. 1, ods. 2 Trestného poriadku. Obvinení ďalej uviedli, že nebol splnený a preukázaný zákonný znak - podmienka vo forme existencie ohrozenia života, zdravia alebo majetku, nebol splnený ani znak bezprostrednosti pre aplikáciu inštitútu zaistenia osoby podľa § 19 ods. 1 písm. a) zákona č. 171/1993 Z. z. a neboli splnené ani zákonné podmienky a predpoklady pre vykázanie T. E. zo spoločného obydlija podľa § 27a cit. zákona, pričom také vykázanie by sa navyše míňalo účelu, pretože Ľ. E. nechcela zotrvať v byte a chcela odísť k matke, čím by bol splnený predpoklad minimalizácie jej kontaktu s T. E..

11. Obvinení poukázali na to, že ich odvolania proti rozsudku okresného súdu smerovali proti výroku o vine a výroku o treste, pričom ich odvolaniam krajský súd napadnutým rozsudkom čiastočne vyhovel vo vzťahu k výroku o treste, avšak rozhodnutie odvolacieho súdu o ich odvolaniach proti výroku o vine nenašlo odraz vo výrokovej časti napadnutého rozsudku a ani v jeho odôvodnení, pretože absentoval výrok o zamietnutí ich odvolania proti výroku o vine, resp. výrok o nedotknuteľnosti daného výroku a častí rozsudku okresného súdu. Obvinení v tejto súvislosti poukázali okrem iného na nález Ústavného súdu Slovenskej republiky z 28. januára 2014, sp. zn. II. ÚS 177/2012, ktorý tento ich názor podporuje.

12. V podanom dovolaní obvinení namietali aj postup odvolacieho súdu, ktorým krajský súd podľa § 321 ods. 1 písm. f), ods. 3 Trestného poriadku zrušil rozsudok okresného súdu vo výroku o náhrade škody a následne sám o náhrade škody rozhodol dovodiac, že ide o postup a rozhodovanie zjavne neopodstatnené a nedôvodné, vykazujúce známky nejasnosti, nezrozumiteľnosti, arbitrárnosti a svojvoľnosti, bez opory v skutkovom a právnom stave. Dovolatelia následne citovali odôvodnenie napadnutého rozsudku v časti týkajúcej sa rozhodnutia o náhrade škody, pričom v nadväznosti na predmetné odôvodnenie krajskému súdu vytýkali, že nevymedzil a nezdôvodnil okolnosť, v rozpore s akým zákonom a jeho konkrétnym ustanovením mal byť výrok rozsudku okresného súdu o náhrade škody a v čom mal deklarovaný rozpor spočívať. Obvinení poukázali na ustanovenie § 420 ods. 2 Občianskeho zákonníka, ako aj na zákon č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov (ďalej len „zákon č. 514/2003 Z. z.“), ktorá právna úprava vylučuje existenciu ich zodpovednosti za škodu pri služobnom úradnom postupe. V ďalšej časti dovolania poukázali na príslušné ustanovenia Občianskeho zákonníka, Zákonníka práce a zákona č. 514/2003 Z. z., ako aj na rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky, Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, Najvyššieho súdu Českej republiky a všeobecných súdov vo vzťahu k tzv. adhézному konaniu v rámci trestného konania, ako aj vo vzťahu k zásade voľného hodnotenia dôkazov a správnej aplikácii práva.

13. V súvislosti s rozhodnutím krajského súdu o náhrade škody obvinení namietali, že okresný a ani krajský súd nevykonali žiadne relevantné a náležité dokazovanie týkajúce sa zistenia a preukázania kritérií pre priznanie nemajetkovej ujmy poškodeným a určenia výšky tejto náhrady, dôkazom čoho je, podľa ich názoru, poukaz odvolacieho súdu na odôvodnenie rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici z 19. septembra 2018, sp. zn. 4To/87/2018 týkajúceho sa T. E. zohľadňujúc tam uvedené právne východiská, ako aj zhodnotenie kvality vzťahu jednotlivých poškodených k Ľ. E..

14. Dovolatelia ďalej poukázali na princíp právnej istoty v právnom poriadku, ktorý vyjadruje požiadavku na jasnosť, zrozumiteľnosť a predvídateľnosť právnych noriem, predvídateľnosť postupu orgánov verejnej moci, ochranu práv nadobudnutých v dobrej viere a zákaz retroaktivity právnych noriem a v tejto súvislosti tiež na doktrínu legitímneho očakávania ako osobitnú kategóriu právnej istoty, ktorej účelom je garancia čitateľnosti správania sa orgánov verejnej moci a ochrana súkromných osôb pred nepredvídateľným mocenským zásahom do ich právnej situácie, na vyústenie ktorej do určitého výsledku sa spoliehali, poukazujúc pritom na nález Ústavného súdu Slovenskej republiky z 30. apríla 2008, sp. zn. PL. ÚS 16/06. Podľa názoru obvinených vadný a nekorektný procesný postup krajského súdu a absencia náležitého a preskúmateľného odôvodnenia napadnutého rozsudku zakladajú existenciu

dôvodu dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku.

15. V tejto súvislosti obvinení uviedli, že v duchu doktríny legitímneho očakávania predpokladali, že ak krajský súd nevzhliadol príčinnú súvislosť medzi protiprávnym konaním a následkom vo forme úmrtia L. E., potom logicky nemohol pristúpiť k subsumovaniu skutku pod skutkovú podstatu prečinu marenia úlohy verejným činiteľom podľa § 327 ods. 1, ods. 2 Trestného zákona, prípadne aspoň pod § 327 ods. 2 Trestného zákona a obdobné očakávania s prihliadnutím na právnu úpravu a súdnu prax mali aj vo vzťahu k zodpovednosti za škodu, ktorá je aj v ich prípade ako osôb vykonávajúcich pracovné činnosti v prospech tretích právnických či fyzických osôb posudzovaná jednotne podľa § 420 ods. 2 Občianskeho zákonníka v zhode s ich právnou argumentáciou.

16. K dôvodu dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku obvinení uviedli, že tento sa vzťahuje tak k výroku o vine, ako aj výroku o náhrade škody, pričom zvýraznili, že vo vzťahu k výroku o náhrade škody krajský súd svoje rozhodnutie založil aj na nevykonaných dôkazoch.

17. Naplnenie dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku dovolatelia vzhliadli v absencii posúdenia, prípadne v nedostatočnom posúdení a pochybení súdu pri právnom posúdení zisteného skutku osobitne vo vzťahu ku kvalifikovanej skutkovej podstate podľa § 327 ods. 2 Trestného zákona a pri právnom posúdení a uložení povinnosti nahradiť škodu, keď krajský súd predmetnú povinnosť riadne a náležite nezdôvodnil a nesubsumoval vo vzťahu ku konkrétnemu hmotnoprávnemu ustanoveniu a naopak produkoval protirečivé tvrdenia nemajúce relevanciu k posudzovanej otázke náhrady škody.

18. Obvinení preto navrhli, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky podľa § 386 ods. 1 Trestného poriadku vyslovil porušenie zákona v ich neprospech najmä v ustanoveniach § 327 ods. 1, ods. 2 Trestného zákona, ďalej v ustanoveniach § 2 ods. 1, ods. 7, ods. 10 a ods. 12, § 168 ods. 1, § 287 ods. 1, ods. 2, § 319 a § 321 ods. 1 písm. f), ods. 3 Trestného poriadku, § 420 ods. 2 Občianskeho zákonníka, v čl. 2 ods. 2, čl. 46 ods. 1, čl. 48 ods. 2 a čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky a v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, napadnutý rozsudok krajského súdu zrušil v celom rozsahu a krajskému súdu prikázal, aby vec v potrebnom rozsahu znovu prerokoval a rozhodol.

19. K dovolaniu obvinených sa vyjadril prokurátor Krajskej prokuratúry Banská Bystrica (ďalej len „prokurátor“), ktorý dovolanie obvinených považoval za nedôvodné. Poukázal na to, že obvinení v dovolaní čiastočne používajú argumentáciu, ktorú predniesla už v odvolacom konaní obvinená M. Z., a s ktorou sa už vysporiadal krajský súd v napadnutom rozsudku. K čiastočnej zmene skutkového stavu oproti uzneseniu o vznesení obvinenia prokurátor poukázal na procesný vývoj skutku v priebehu vyšetrovania, avšak s tým, že totožnosť skutku ostala zachovaná, čo konštatoval aj krajský súd. Podľa názoru prokurátora sa podstatná časť dovolania zaoberá hodnotením jednotlivých dôkazov vykonaných v súdnom konaní, avšak dovolací súd je viazaný skutkovým stavom tak, ako bol ustálený okresným súdom a následne potvrdený aj krajským súdom. K výroku o náhrade škody prokurátor uviedol, že odvolací súd svoje rozhodnutie zrozumiteľne a vyčerpávajúcim spôsobom odôvodnil na str. 31-35 napadnutého rozsudku. Preto navrhol, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku dovolania obvinených odmietol.

20. Na vyjadrenie prokurátora obvinení reagovali osobitným podaním, v ktorom uviedli, že vyjadrenie prokurátora má značne odkazujúci, všeobecný a abstraktný charakter a interpretácia obsahu ich dovolania a jednotlivých dôvodov dovolania prokurátorom nie je korektná, pretože nahliada a posudzuje predmetné dovolanie povrchné, neobjektívne a v rozpore s jeho skutočným obsahom a súvislosťami. Obvinení ďalej uviedli, že dôvod dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku vzhliadli a uplatnili najmä voči postupu a rozhodovaniu krajského súdu pri otázke náhrady škody, pričom pri postupe a rozhodovaní o danej otázke krajským súdom došlo zároveň aj k naplneniu dôvodu dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku, pričom zopakovali podstatnú časť svojej argumentácie obsiahnutej v dovolaní vo vzťahu k ich zodpovednosti ako policajtov v službe, ktorí postupovali počas

služobnej doby v rámci služobného úradného postupu. Podľa názoru obvinených je ústavne neprípustné a neudržateľné založiť ich inak neexistujúcu právnu zodpovednosť za škodu vo forme nemajetkovej ujmy argumentami o tom, že v trestnom konaní vedenom voči fyzickým osobám súd nemôže k náhrade škody zaviazat' štát alebo že v civilnom občianskoprávnom konaní môže hroziť tzv. druhotná viktimizácia poškodených osôb alebo že civilným občianskym konaním by sa odškodnenie poškodených oddialilo. Ďalším prvkom arbitrárnosti v postupe a rozhodovaní krajského súdu je podľa názoru obvinených to, že krajský súd nevykonával žiadne relevantné dokazovanie týkajúce sa zistenia a preukázania kritérií pre priznanie nemajetkovej ujmy poškodeným a určenia výšky tejto náhrady.

21. V replike k vyjadreniu prokurátora obvinení ďalej zdôraznili, že napadnutý rozsudok vrátane jeho odôvodnenia pôsobí vo výrokoch o vine a náhrade škody arbitrárne, vnútorne nekonzistentne, bez náležitého a dostatočného odôvodnenia. V ďalšej časti svojho podania dovolateľa zopakovali argumentáciu týkajúcu sa doplnenia dôkazne nepodložených skutkových tvrdení do skutkovej vety rozsudku okresného súdu, ktoré viedli okresný a aj krajský súd k vysloveniu a prijatiu skutkového a právneho záveru o naplnení ich trestnej zodpovednosti za spáchanie prečinu marenia úlohy verejným činiteľom podľa § 327 ods. 1, ods. 2 Trestného zákona v dôsledku nevykonania zaist'ovacieho úkonu podľa Trestného poriadku, resp. služobného zákroku podľa zákona č. 171/1993 Z. z., prípadne nevykázania osoby zo spoločného obydľia vo vzťahu k T. E.. Podľa názoru obvinených je správnosť posudzovania možnosti aplikácie uvedených inštitútov svojou povahou právnym posudzovaním v zmysle dôvodu dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku, pričom arbitrárnosť a procesná dôkazná nepodloženosť skutkových tvrdení a záverov vo vzťahu k daným inštitútom zakladá aj dôvody dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c) a písm. g) Trestného poriadku.

22. Obvinení preto zotrvali na svojich dovolaniach a Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky navrhli postupovať a rozhodnúť v jeho intenciách.

23. K dovolaniu obvinených sa písomne vyjadrili poškodené Q. B., V. B., rod. E. a G. B.U., rod. E.Ö., ktoré uviedli, že považujú rozsudok okresného súdu vo výroku o vine a napadnutý rozsudok vo výroku o náhrade škody za správne a vyčerpávajúco odôvodnené a zastávajú názor, že v predmetnej veci nie je daný žiaden dôvod dovolania podľa § 371 Trestného poriadku. Poškodené uviedli, že boli splnené všetky zákonné podmienky na priznanie nároku na náhradu škody a pokiaľ by so svojimi nárokmi na náhradu škody mali byť odkázané na civilný proces, došlo by k ich druhotnej viktimizácii ako obetí trestných činov. Poškodené ďalej poukázali na Smernicu Európskeho parlamentu a Rady 2012/29/EÚ z 25. októbra 2012, ktorá poškodeným priznáva právo na náhradu škody v rámci trestného konania v primeranej lehote a doplnili, že nepovažujú za spravodlivé, aby boli predlžované ich emocionálne útrapy a psychická ujma civilným sporovým konaním o náhradu škody a nemajetkovej ujmy. Navrhli preto, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolanie obvinených podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku odmietol.

24. Na vyjadrenie poškodených reagovali obvinení ďalším podaním, v ktorom uviedli, že v celom rozsahu zotrávajú na podanom dovolaní a jeho dôvodoch argumentujúc, že absenciu danosti ich občianskoprávnej zodpovednosti za ujmu, resp. škodu poškodených nie je možné nahradiť a ani ospravedlniť poukazom na hrozbu druhotnej viktimizácie a zároveň uvedenú absenciu nemôže konvalidovať argument, že poškodené by v civilnom sporovom konaní uvádzali a dokazovali rovnaké tvrdenia ako v trestnom konaní. Podľa názoru obvinených v posudzovanej veci nie je možné hovoriť o súbežnej, či delenej zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú pri služobnom úradnom postupe obvinených ako príslušníkov Policajného zboru a súčasne o ich osobnej zodpovednosti za rovnakú škodu, resp. následok, pretože existencia zodpovednosti štátu vylučuje ich zodpovednosť ako policajtov účastných pri spornom služobnom úradnom postupe. Dovolatelia tiež poukázali na existenciu iného právoplatného rozhodnutia konštatujúceho zodpovednosť T. E. za škodu spôsobenú poškodeným titulom nemajetkovej ujmy a doplnili, že ani správa Najvyššieho súdu Československej socialistickej republiky o náhrade škody vo veciach, ktorým predchádzalo adhézne konanie z 24. októbra 1979, sp. zn. Cpj 35/78 (R 22/1979) nespochybňuje ich dovolanie. Obvinení preto poukázali na obsah svojho dovolania a navrhli Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky postupovať a rozhodnúť v jeho intenciách.

25. Spis okresného súdu bol Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky predložený na rozhodnutie o dovolaniach obvinených 28. februára 2024.

26. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj ako „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 377 Trestného poriadku) skúmal splnenie procesných podmienok na podanie dovolania a zistil, že dovolanie bolo podané obvinenými ako oprávnenými osobami [§ 369 ods. 2 písm. b) Trestného poriadku], proti rozhodnutiu, proti ktorému je prípustné [§ 368 ods. 2 písm. h) Trestného poriadku], v zákonnej lehote uvedenej v § 370 ods. 1 Trestného poriadku, potom ako obvinení využili svoje zákonné právo podať riadny opravný prostriedok a o ňom bolo rozhodnuté (§ 372 ods. 1 Trestného poriadku), s obsahovými náležitosťami podľa § 374 ods. 1 Trestného poriadku a s uvedením dôvodu dovolania podľa § 374 ods. 2 Trestného poriadku.

27. V prvom rade najvyšší súd pripomína, že dovolanie je mimoriadnym opravným prostriedkom určeným k náprave výslovne uvedených procesných a hmotnoprávných väd, ale nie na revíziu skutkových zistení ustálených súdmi prvého a druhého stupňa, ani k preskúmvaniu nimi vykonaného dokazovania [primerane rozhodnutie najvyššieho súdu publikované v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky (ďalej len „Zbierka“) pod číslom 57/2007]. Dovolanie má byť skutočne len výnimočným prielomom do inštitútu právoplatnosti, ktorý je dôležitou zárukou stability právnych vzťahov a právnej istoty. Ťažisko dokazovania je v konaní pred súdom prvého stupňa a jeho skutkové závery môže dopĺňať, prípadne korigovať len odvolací súd (§ 322 ods. 3, § 326 ods. 5 Trestného poriadku). Dovolací súd nie je všeobecnou treťou inštanciou zameranou na preskúmvanie všetkých rozhodnutí súdov druhého stupňa a samotnú správnosť a úplnosť skutkových zistení nemôže posudzovať už len z toho dôvodu, že nie je oprávnený prehodnocovať vykonané dôkazy bez toho, aby ich mohol podľa zásad ústnosti a bezprostrednosti v konaní o dovolaní sám vykonávať. Na objasnenie potrebných okolností na rozhodnutie o dovolaní môže vykonať dovolací súd dokazovanie len v obmedzenom rozsahu podľa § 379 ods. 2 Trestného poriadku. Preto možnosti podania dovolania sú obmedzené, aby sa širokým uplatnením tohto mimoriadneho opravného prostriedku nezakladala ďalšia opravná inšancia. Inak povedané jednotlivé dovolacie dôvody [§ 371 ods. 1 písm. a) až n) Trestného poriadku], ktoré môže dovolať uplatňovať, sú vymedzené taxatívne a podstatne užšie ako dôvody zakotvené v Trestnom poriadku pre zrušenie rozsudku v odvolacom konaní, aby sa príliš širokým uplatnením tohto mimoriadneho opravného prostriedku nenarušovala právna istota. Dovolanie teda nezakladá ďalšiu riadnu opravnú inšanciu a nepredstavuje „ďalšie odvolanie“. (Primerane napríklad uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 4Tdo/67/2018, 4Tdo/17/2019, 4Tdo/23/2019, 5Tdo/85/2017, 5Tdo/7/2020).

28. Dovolací súd pri náprave namietaných pochybení preskúmvava v zásade tie nedostatky, ktoré boli preskúmvané už v odvolacom konaní a neboli napravené odvolacím súdom, ako aj pochybenia spôsobené odvolacím súdom. Tomu potom zodpovedá aj obmedzenie možnosti podať dovolanie v prípade, keď neboli využité riadne opravné prostriedky (§ 372 ods. 1 Trestného poriadku) a povinnosť obsahovo namietat' skutočnosti známe v pôvodnom konaní zakladajúce niektoré z dovolacích dôvodov najneskôr v odvolacom konaní (§ 371 ods. 4 Trestného poriadku). Obsah konkrétne uplatnených vytýkaných chýb a tvrdení, o ktoré sa v dovolaní opiera existencia určitého dovolacieho dôvodu, by mal vecne zodpovedať zákonnému vymedzeniu takého dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 Trestného poriadku. Ak podané dovolanie iba formálne odkazuje na príslušné ustanovenie upravujúce dôvody dovolania, pričom v skutočnosti obsahuje argumenty a tvrdenia stojace mimo uplatneného dovolacieho dôvodu alebo iného dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 Trestného poriadku, ide o dovolanie, ktoré je potrebné podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku odmietnuť.

29. Zároveň je potrebné uviesť, že viazanosť dovolacieho súdu dôvodmi dovolania, ktoré sú v ňom uvedené v zmysle § 385 ods. 1 Trestného poriadku sa týka vymedzenia chýb napadnutého rozhodnutia a konania, ktoré mu predchádzalo (§ 374 ods. 1 Trestného poriadku) a nie právnych dôvodov dovolania uvedených v ňom v súlade s § 374 ods. 2 Trestného poriadku z hľadiska ich hodnotenia podľa § 371 Trestného poriadku. Ak chybám, vytýkaným v podanom dovolaní v zmysle § 374 ods. 1 Trestného

poriadku nezodpovedá dovolateľom označený dôvod dovolania podľa § 371 ods. 1 Trestného poriadku, ani iný dôvod dovolania uvedený v tomto (naposledy uvedenom) ustanovení, dovolací súd dovolanie odmietne podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku alebo zamietne podľa § 392 ods. 1 Trestného poriadku, a to bez toho, aby zisťoval inú chybu napadnutého rozhodnutia alebo konania, ktorá by zodpovedala právnomu dôvodu dovolania označenému dovolateľom v zmysle § 374 ods. 2 Trestného poriadku. Ak ale dovolací súd zistí chybu rozhodnutia alebo konania, vecne špecifikovanú dovolateľom podľa § 374 ods. 1 Trestného poriadku, ktorej pri jej správnej právnej (procesnej) kvalifikácii zodpovedá iný dôvod dovolania podľa § 371 ods. 1 Trestného poriadku, než ktorý dovolateľ uviedol v dovolaní v zmysle § 374 ods. 2 Trestného poriadku, dovolací súd vyhovie dovolaniu postupom podľa § 386 a nasledujúcich ustanovení Trestného poriadku a zistenú chybu vo výroku svojho rozsudku podradí pod dovolací dôvod zodpovedajúci zákonu (primerane rozhodnutie publikované v Zbierke pod číslom 120/2012).

30. Obvinení v podanom dovolaní okrem iného namietali, že uznesenie o vznesení obvinenia im dávalo za vinu nedostatočnú pozornosť pri samotnej fyzickej ochrane Ľ. E. a obžaloba im dávala za vinu nedostatočnú pozornosť pri realizácii policajných a procesných úkonov, ktoré mali predchádzať odvezeniu poškodenej. Dovolatelia tým v podstate namietali nezachovanie totožnosti skutku, čo by v prípade jej preukázania mohlo zakladať dôvod dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku.

31. Podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku dovolanie možno podať, ak zásadným spôsobom bolo porušené právo na obhajobu.

32. K dovolaciemu dôvodu v zmysle vyššie citovaného ustanovenia [§ 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku] najvyšší súd stabilne judikuje, že právo na obhajobu je potrebné chápať ako vytvorenie podmienok pre plné uplatnenie procesných práv obvineného a jeho obhajcu (§ 34 ods. 5 Trestného poriadku) a zákonný postup pri reakcii orgánov činných v trestnom konaní a súdu na uplatnenie každého obhajovacieho práva. Za porušenie práva na obhajobu podľa tohto ustanovenia, preto nemožno považovať obsah a rozsah vlastnej úvahy orgánu činného v trestnom konaní alebo súdu o voľbe použitých dôkazných prostriedkov pri plnení povinnosti podľa § 2 ods. 10 Trestného poriadku, resp. uplatnení oprávnenia podľa § 2 ods. 11 Trestného poriadku. Ak by záver orgánu činného v trestnom konaní alebo súdu učiný podľa § 2 ods. 12 Trestného poriadku o tom, že určitú skutkovú okolnosť považuje za dokázanú a nebude ju už overovať ďalšími dôkazmi, zakladal opodstatnenosť dôvodu dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, odporovalo by to viazanosti dovolacieho súdu zisteným skutkom podľa ustanovenia § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku, ktoré vyjadruje zásadu, že účelom dovolacieho konania je posudzovanie právnych otázok, nie posudzovanie správnosti a úplnosti zistenia skutkového stavu (uznesenie najvyššieho súdu publikované v Zbierke pod číslom 7/2011).

33. Právo na obhajobu garantované čl. 6 ods. 3 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „Dohovor“), ako aj čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky nachádza svoj odraz v celom rade ustanovení Trestného poriadku upravujúcich jednotlivé čiastkové obhajovacie práva obvineného v rôznych štádiách trestného konania. Prípadné porušenie len niektorého z nich, pokiaľ sa to zásadným spôsobom neprejaví na postavení obvineného v trestnom konaní, samo osebe nezakladá dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku. Z dikcie citovaného dovolacieho dôvodu je totiž jednoznačne zrejmé, že len porušenie práva na obhajobu zásadným spôsobom je spôsobilým dovolacím dôvodom. Podľa ustálenej rozhodovacej praxe najvyššieho súdu potom o zásadné porušenie práva na obhajobu ide najmä v prípade, keď obvinený nemal v konaní obhajcu, hoci v jeho trestnej veci boli splnené dôvody povinnej obhajoby. Výnimočne môže ísť aj o porušenie iných obhajovacích práv obvineného, ktorých porušenie sa prejaví na jeho postavení zásadným spôsobom.

34. Z uznesenia vyšetrovateľa Sekcie kontroly a inšpekčnej služby, úradu inšpekčnej služby, odboru inšpekčnej služby Stred z 27. novembra 2017 pod ČVS: SKIS-315/OISS-V-2017 (ďalej len „uznesenie o vznesení obvinenia“) vyplynulo, že obvineným bolo podľa § 206 ods. 1 Trestného poriadku vznesené

obvinenie pre prečin marenia úlohy verejným činiteľom podľa § 327 ods. 1, ods. 2 Trestného zákona na tom skutkovom základe, že :

„dňa 26.08.2017 v čase približne po 20.00 hod. boli operačným dôstojníkom operačného strediska Krajského riaditeľstva Policajného zboru Banská Bystrica vyslaní ako hliadka Obvodného oddelenia Policajného zboru Nová Baňa na preverenie oznámenia, že v byte na ulici C.U. R. č. X v G. K. T. E., nar. XX.XX.XXXX ohrozuje na živote svoju manželku Ľ. a po preverení udalosti nevenovali dostatočnú pozornosť závažnosti preverovanej udalosti, nakoľko po tom, ako sa rozhodli na žiadosť poškodenej Ľ. E. zaviezť túto služobným motorovým vozidlom zn. VW Golf Combi, ev. č. J., k jej matke, T. E. pristúpil k služobnému vozidlu v čase, kedy vozidlo z miesta odchádzalo, otvoril zadné ľavé dvere na služobnom vozidle, vošiel do vozidla, kde opakovane nožom bodol Ľ. E. do oblasti hrudníka, ľavého boku a pravého ramena a spôsobil jej tak zranenia, na následky ktorých po prevoze do zdravotníckeho zariadenia podľahla, čím ako verejní činitelia z nedbanlivosti zmarili splnenie dôležitej úlohy vyplývajúcej im z povinnosti policajta chrániť život, zdravie a bezpečnosť osôb podľa § 2 ods. 1 písm. a) zákona č. 171/1993 Z. z. o Policajnom zbore.“

35. Podľa § 2 ods. 15 Trestného poriadku Trestné stíhanie pred súdom je možné len na základe návrhu alebo obžaloby podanej prokurátorom, ktorý v konaní pred súdom obžalobu alebo návrh zastupuje.

36. Podľa § 278 ods. 1 Trestného poriadku Súd môže rozhodovať len o skutku, ktorý je uvedený v obžalobnom návrhu.

37. Citované ustanovenie (§ 278 ods. 1 Trestného poriadku) je vyjadrením tzv. obžalovacej zásady uvedenej medzi základnými zásadami trestného konania v § 2 ods. 15 Trestného poriadku, ktorej podstatou je možnosť vykonania trestného stíhania pred súdom len na základe podanej obžaloby (resp. návrhu na schválenie dohody o uznaní viny a prijatí trestu), čo má ten základný dôsledok, že súd môže rozhodovať iba o osobe obvineného, na ktorého bola podaná obžaloba, a zároveň iba o skutku, pre ktorý bola podaná obžaloba a ktorý bol uvedený v obžalobnom návrhu.

38. Porovnaním skutkovej vety obžaloby prokurátora Krajskej prokuratúry Banská Bystrica z 24. apríla 2018, sp. zn. Kv 61/17/6600-26 so skutkovou vetou rozsudku okresného súdu možno dospieť k záveru, že totožnosť skutku uvedeného v obžalobe a skutku uvedeného v rozsudku okresného súdu ostala zachovaná.

39. Aby však súd mohol rozhodnúť o skutku pri zachovaní jeho totožnosti vo vzťahu k obžalobnému návrhu je tiež nevyhnutné, aby bola zachovaná totožnosť skutku aj z pohľadu skutkových okolností uvedených v uznesení o vznesení obvinenia, t. j. musí byť zachovaná totožnosť skutku už v podanom obžalobnom návrhu vo vzťahu ku skutkovej vete uvedenej v uznesení o vznesení obvinenia v zmysle § 234 ods. 2 Trestného poriadku. Pokiaľ by tomu tak nebolo, súd musí rozhodnúť už pri preskúmaní obžaloby, resp. pri predbežnom prejednaní obžaloby tým spôsobom, že odmietne obžalobu a vráti vec prokurátorovi podľa § 241 ods. 1 písm. f), resp. § 244 ods. 1 písm. h) Trestného poriadku z dôvodu porušenia § 234 ods. 2 Trestného poriadku a tým aj porušenia práva na obhajobu podľa § 2 ods. 9 Trestného poriadku s poukazom na to, že obžaloba bola podaná pre skutok, pre ktorý nebolo vznesené obvinenie a ohľadom ktorého nebolo vykonané prípravné konanie, čím bolo u obvineného porušené právo na obhajobu, ktoré nemohol uplatniť vo vzťahu ku skutku uvedenému v obžalobe.

40. Podľa § 234 ods. 2 Trestného poriadku Obžaloba sa môže podať len pre skutok, pre ktorý sa vznieslo obvinenie. Ak prokurátor mieni tento skutok posudzovať ako iný trestný čin, než ako ho posudzoval policajt, upozorní na to pred podaním obžaloby obvineného, obhajcu a poškodeného a zistí, či so zreteľom na zamýšľanú zmenu navrhujú doplniť vyšetrovanie alebo skrátené vyšetrovanie. Ak prokurátor nepovažuje navrhované doplnenie za potrebné, odmietne ho, urobí o tom záznam do spisu a vyzo rozumie osobu, ktorá návrh podala.

41. Obžalovacia zásada uvedená v ustanovení § 278 ods. 1 Trestného poriadku, podľa ktorého súd môže

rozhodnúť len o skutku, ktorý je uvedený v obžalobnom návrhu, neznamená, že medzi skutkom, ktorý je uvedený v obžalobnom návrhu a skutkom, uvedeným vo výroku rozsudku, musí byť úplná zhoda. Niektoré skutočnosti môžu odpadnúť a iné naopak pribudnúť, nesmie sa zmeniť len podstata skutku. Podstata skutku je určovaná účasťou obžalovaného na určitej udalosti popísanej v obžalobnom návrhu, z ktorej vzišiel následok porušujúci alebo ohrozujúci spoločenské záujmy chránené Trestným zákonom. Totožnosť skutku bude zachovaná, ak bude zachovaná totožnosť konania alebo následku. Je potrebné zdôrazniť, že teória ani prax nechápe totožnosť skutku len ako úplnú zhodu medzi skutkovými okolnosťami popísanými v obžalobnom návrhu a výrokom rozhodnutia súdu. Postačí zhoda medzi podstatnými skutkovými okolnosťami, pričom súd môže a musí prihliadať k tým zmenám skutkového deja, ku ktorým došlo v priebehu procesu dokazovania. Totožnosť skutku je zachovaná, ak je zachovaná jeho podstata. Podstatu skutku pritom tvorí, ako už bolo aj vyššie uvedené, konanie páchatel'a (obžalovaného), ktorým sa rozumejú prejavy vôle páchatel'a vo vonkajšom svete, pokiaľ sú zahrnuté zavinením a následok týmto konaním spôsobený, ktorý je relevantný z hľadiska trestného práva hmotného a ktorý spočíva v porušení alebo ohrození hodnôt (záujmov, vzťahov) chránených trestným zákonom, t. j. objektu trestného činu. Následkom z hľadiska zachovania totožnosti skutku je potrebné rozumieť porušenie individuálneho objektu trestného činu v jeho konkrétnej podobe, teda konkrétny následok (porušenie alebo ohrozenie určitého jedinečného vzťahu - záujmu), nie určitý typ následku. S poukazom na vyššie uvedené možno konštatovať, že totožnosť skutku v trestnom konaní bude zachovaná popri úplnej zhode konania a následku tiež vtedy, ak bude daná zhoda aspoň v konaní pri rozdielnom následku alebo zhoda aspoň v následku pri rozdielnom konaní, ale rovnako i vtedy, ak konanie alebo následok, príp. oboje budú zhodné aspoň čiastočne, a to za predpokladu, že bude daná zhoda v podstatných okolnostiach (z hľadiska zachovania totožnosti konania i následku nie sú podstatné napríklad tie skutkové okolnosti, ktoré charakterizujú len zavinenie či iný znak subjektívnej stránky činu) - primerane napríklad uznesenia najvyššieho súdu, sp. zn. 6Tdo/28/2011, 6Tdo/18/2012, 3Tdo/86/2017, 4To/3/2019, rozhodnutia najvyššieho súdu publikované v Zbierke pod číslom R 64/1973, R 52/1979).

42. Pokiaľ ide o konanie, resp. nekonanie obvinených podľa uznesenia o vznesení obvinenia, toto malo spočívať v tom, že „...po preverení udalosti nevenovali dostatočnú pozornosť závažnosti preverovanej udalosti...“. Podľa obžaloby konanie obvinených malo spočívať v tom, že „...nevenovali dostatočnú pozornosť závažnosti preverovanej udalosti, spočívajúcu v ochrane ohrozenej osoby nevykovali vo vzťahu k T. E. zaisťovací úkon podľa § 85 Trestného poriadku, resp. služobný zákrok podľa § 9 ods. 1, ods. 3, § 19 ods. 1 písm. a), § 27a ods. 1 zákona č. 171/1993 Z. z. o policajnom zbore v znení neskorších predpisov ani nezisťovali existenciu dôvodov na vykázanie osoby zo spoločného obydľia podľa čl. 28 ods. 6 písm. f) Nariadenia ministerstva vnútra SR o vymedzení príslušnosti útvarov PZ a útvarov Ministerstva vnútra SR pri odhaľovaní trestných činov, pri zisťovaní ich páchatel'ov a postupe v trestnom konaní č. 175/2010 a prílohy č. 1 Rozkazu prezidenta policajného zboru č. 37/2016, ktorým sa upravuje postup príslušníkov PZ pri vykázaní osoby zo spoločného obydľia v znení zmien a doplnkov...“.

43. Z porovnania popisu konania, resp. nekonania obvinených uvedeného v bode 42 vyplýva, že jeho podstata bola v tom, že obvinení nevenovali dostatočnú pozornosť závažnosti preverovanej udalosti, pričom v obžalobe bola nečinnosť obvinených bližšie špecifikovaná tým, že nevykonali voči T. E. zaisťovací úkon podľa Trestného poriadku, resp. podľa zákona o Policajnom zbore a ani úkon vykázania osoby zo spoločného obydľia. Ide teda o minimálne čiastočnú zhodu konania obvinených.

44. Čo sa týka následku nečinnosti obvinených, tento je tak v uznesení o vznesení obvinenia, ako aj v obžalobe totožný a spočíva v tom, že po tom, ako sa obvinení rozhodli poškodenú Ľ. E. služobným motorovým vozidlom odviezť z miesta jej bydliska, T. E. pristúpil k služobnému vozidlu v čase, kedy vozidlo z miesta odchádzalo, otvoril zadné ľavé dvere na služobnom vozidle, vošiel do vozidla, kde opakovane nožom bodol Ľ. E., ktorá následkom zranení neskôr podľahla.

45. Vychádzajúc z kritérií pre posudzovanie totožnosti skutku uvedených v bode 41 tohto rozsudku je nutné konštatovať, že medzi skutkom uvedeným v uznesení o vznesení obvinenia a skutkom uvedeným v obžalobe totožnosť ostala zachovaná. Najvyšší súd zároveň dodáva, že v uznesení o vznesení obvinenia sa obvineným nedávala za vinu nedostatočná pozornosť pri samotnej fyzickej ochrane Ľ.

E.Ö., ako sa obvinení nesprávne domnievajú, pretože tak z unesenia o vznesení obvinenia, ako aj z obžaloby zhodne vyplýva, že obvineným sa kládlo za vinu nevenovanie dostatočnej pozornosti závažnosti preverovanej udalosti, teda skutočnostiam, ktoré predchádzali odvozu poškodenej. Z uvedeného potom zároveň vyplýva, že dôvod dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku z dôvodu nezachovania totožnosti skutku nebol v prejednávanej veci daný.

46. Dôvod dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku sa podľa názoru obvinených vzťahuje tak k výroku o vine, ako aj výroku o náhrade škody, namietajúc pritom, že vo vzťahu k výroku o náhrade škody krajský súd svoje rozhodnutie založil aj na nevykonaných dôkazoch.

47. Pokiaľ ide o výrok o vine, obvinení okrem iného namietali, že ani v prípravnom konaní a ani v konaní pred súdom nebolo vykonané dokazovanie zamerané na skúmanie a preukázanie skutkových okolností a všetkých formálnych a materiálnych podmienok nevyhnutných pre obmedzenie osobnej slobody T. E. formou zadržania, či zaistenia, resp. vykázania z obydľia, prípadne posúdenia príčinných súvislostí medzi týmito úkonmi a následkom. Pokiaľ ide o výrok o náhrade škody, obvinení namietali, že ani okresný a ani krajský súd nevykonali žiadne relevantné a náležité dokazovanie týkajúce sa zistenia a preukázania kritérií pre priznanie nemajetkovej ujmy poškodeným, určenia výšky tejto náhrady, dôkazom čoho mal byť poukaz krajského súdu na odôvodnenie rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici z 19. septembra 2018, sp. zn. 4To/87/2018, týkajúci sa T. E.L. zohľadňujúc tam uvedené právne východiská, ako aj zhodnotenie kvality vzťahu jednotlivých poškodených k Ľ. E..

48. Podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku dovolanie možno podať, ak rozhodnutie je založené na dôkazoch, ktoré neboli súdom vykonané zákonným spôsobom.

49. Vo vzťahu k dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku je potrebné podotknúť, že ho možno úspešne uplatňovať v prípadoch, keď je rozhodnutie súdu založené na dôkazoch, ktoré neboli vykonané zákonným spôsobom. Skutočnosť, že rozhodnutie je založené na dôkazoch vykonaných v rozpore so zákonom, musí byť z obsahu spisu zrejmá a porušenie zákona by malo svojou povahou a závažnosťou zodpovedať porušeniu práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 Dohovoru, čomu napokon zodpovedá i samotná povaha dovolania ako mimoriadneho (nie ďalšieho riadneho) opravného prostriedku. Nesprávny procesný postup pri získaní alebo vykonávaní dôkazov tak môže viesť k naplneniu tohto dovolacieho dôvodu iba vtedy, ak mal negatívny materiálny dopad na práva obvineného, teda vtedy, ak odsúdenie obvineného bolo založené výlučne alebo v rozhodujúcej miere na dôkaze, ktorého získanie alebo vykonanie sa spochybňuje (rozhodnutie publikované v Zbierke pod číslom 24/2020-I).

50. Nesprávny procesný postup súdu pri vykonávaní dôkazov môže byť dovolacím dôvodom v zmysle § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku len vtedy, ak má, resp. mal zásadný negatívny dopad na práva obvineného. Ak sa nepreukážu takéto účinky nesprávneho procesného postupu pri vykonávaní dôkazov, potom nemožno hovoriť o naplnení dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku, a to aj so zreteľom na to, že k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle čl. 6 ods. 1, ods. 3 písm. d) Dohovoru by mohlo dôjsť len vtedy, ak by odsúdenie bolo založené výlučne alebo v rozhodujúcej miere („solely or to a decisive extent“) na dôkazoch získaných nezákonným spôsobom, [primerane rozhodnutia Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) vo veciach Mariana Marinescu v. Rumunsko z 2. februára 2010, Emen v. Turecko z 26. januára 2010, Van Mechelen a ďalší v. Holandsko z 23. apríla 1997, Visser v. Holandsko zo 14. februára 2002, Al-Khawaja a Tahery v. Spojené kráľovstvo z 15. decembra 2011 a ďalšie]. Najvyšší súd zároveň konštatuje, že dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku - „rozhodnutie je založené na dôkazoch, ktoré neboli súdom vykonané zákonným spôsobom“ a jeho zrkadlové znenie - „rozhodnutie je založené na dôkazoch, ktoré boli súdom vykonané nezákonným spôsobom“, nemožno vykladať v rozpore s jeho logickým i materiálnym významom a účelom (je založené na dôkazoch) tak, že pôjde o prípady, keď súd dôkaz nevykonával. Súd nie je povinný vykonať dôkazy, ktoré strany nenavrhli a tiež nemusí vykonať ani tie dôkazy, ktoré strany síce navrhli, ale súd ich nepovažuje za rozhodné a dôležité pre spravodlivé rozhodnutie (§ 272 ods. 3 Trestného poriadku, § 2 ods. 10 Trestného poriadku, § 2 ods. 11 Trestného

poriadku) a napokon súd nemusí vykonať ani tie dôkazy, ktoré strany síce navrhli, ale „neskoro“ (§ 240 ods. 3 druhá veta Trestného poriadku), alebo neprejavili reálnu snahu o ich vykonanie (§ 240 ods. 4 tretia veta Trestného poriadku).

51. Dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku môže byť naplnený len vtedy, ak súd vykonal dôkazy nezákonným spôsobom tzn., že pri ich vykonávaní (ale aj získaní v prípravnom konaní) bol porušený zákon. Preto platí, že nevykonanie dôkazu súdom nie je možné považovať za okolnosť odôvodňujúcu existenciu dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku, nakoľko iba opačný postup súdu - vykonanie dôkazu nezákonným spôsobom môže naplniť dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku (uznesenie Najvyššieho súdu SR z 3. mája 2023, sp. zn. 1Tdo/20/2023).

52. V tejto súvislosti najvyšší súd predovšetkým uvádza, že obvinení v dovolaní neoznačili žiadne dôkazy, ktoré by mali byť vykonané v rozpore so zákonom, resp. pri získaní ktorých v prípravnom konaní mal byť porušený zákon.

53. Nad rámec uvedeného, pre úplnosť, k dovolacím námietkam obvinených podradených pod vyššie uvedený dovolací dôvod najvyšší súd konštatuje, že sa nestotožňuje s názorom obvinených, v zmysle ktorého v prípravnom konaní a ani v konaní pred súdom nebolo vykonané dokazovanie zamerané na skúmanie a preukázanie skutkových okolností a všetkých formálnych a materiálnych podmienok nevyhnutných pre obmedzenie osobnej slobody T. E. formou zadržania či zaistenia, resp. vykázania z obydľia, prípadne posúdenia príčinných súvislostí medzi týmito úkonmi a následkom.

54. Okresný súd svoje závery vo vzťahu k výroku o vine oprel najmä o výpovede obvinených z prípravného konania, výpovede svedkov Q. B. a práp. B. C., prepisy hovorov zo systému REDAT, linky 158 a z prepisu komunikácie zo systému REDAT a ESISPZ, nariadenie ministra vnútra Slovenskej republiky č. 175/2010 z 30. decembra 2010 o vymedzení príslušnosti útvarov Policajného zboru a útvarov Ministerstva vnútra Slovenskej republiky pri odhaľovaní trestných činov, pri zisťovaní ich páchatel'ov a o postupe v trestnom konaní a rozkaz prezidenta Policajného zboru č. 37/2016 z 19. apríla 2016. Súd prvého stupňa v odôvodnení svojho rozsudku uviedol, že informácie a vnímané skutočnosti, ktoré obvinení získali, bezpochyby odôvodňovali záver, že je tu podozrenie z domáceho násillia a možno očakávať útok na život, zdravie alebo slobodu poškodenej, pričom dovolatelia podcenili situáciu a nevenovali dostatočnú pozornosť závažnosti preverovanej udalosti, keď voči T. E. nevykonali zaist'ovací úkon podľa § 85 Trestného poriadku, ani služobný zákrok podľa zákona o Policajnom zbore. Okresný súd ďalej uviedol, že už len samotné podozrenie zo spáchania trestného činu alebo priestupku vychádzajúce z vyjadrení a správania poškodenej odôvodňovalo obmedzenie osobnej slobody jej manžela a doplnil, že obvinení mali informáciu o tom, že T. E. bezprostredne ohrozuje poškodenú na živote a zdraví, pričom napriek tomu, že boli poškodenou upozornení, že sa T. E.L. bojí a že tento sa jej vyhrážal zabitím, nezisťovali dôvody na vykázanie T. E.C. zo spoločného obydľia, hoci nešlo o prvý prípad, kedy policajná hliadka riešila nehody v rodine E. a násillné správanie T. E., ku ktorému došlo už 20. augusta 2017.

55. Z uvedeného potom vyplýva, že skutkové okolnosti, ako aj formálne a materiálne podmienky nevyhnutné pre obmedzenie osobnej slobody T. E. formou zadržania či zaistenia, resp. vykázania z obydľia boli predmetom dokazovania na okresnom súde.

56. Obvinení ďalej namietali, že pokiaľ krajský súd nevzhliadol príčinnú súvislosť medzi protiprávnym konaním a následkom vo forme úmrtia L. E., potom logicky nemohol pristúpiť k subsumovaniu skutku pod skutkovú podstatu prečinu marenia úlohy verejným činiteľom podľa § 327 ods. 1, ods. 2 Trestného zákona, prípadne aspoň pod § 327 ods. 2 Trestného zákona.

57. Táto námietka má zrejme pôvod vo výhrade obvinených vo vzťahu k odôvodneniu napadnutého rozsudku v tom smere, že skutok nebol, podľa názoru dovolateľov, vymedzený v skutkovej vete rozsudku okresného súdu tak, aby zodpovedal znakom skutkovej podstaty príslušného trestného činu,

poukazujúc pritom na nekonzistentnosť odôvodnenia napadnutého rozsudku, v ktorom krajský súd na jednej strane konštatoval, že smrť L. E. svojím konaním priamo spôsobil výlučne T. E. a na strane druhej uviedol, že ide o rozdielny skutkový stav, a to predovšetkým o rozdielne konanie T. E. oproti konaniu obvinených a taktiež o iný druh zavinenia vo vzťahu k spôsobenému následku.

58. K tomu je potrebné v prvom rade uviesť, že ide o námietku, ktorú by bolo možné podradiť pod dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku, v zmysle ktorého dovolanie možno podať, ak rozhodnutie je založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku alebo na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia; správnosť a úplnosť zisteného skutku však dovolací súd nemôže skúmať a meniť.

59. Podľa § 327 ods. 1 Trestného zákona prečin marenia úlohy verejným činiteľom spácha verejný činiteľ, ktorý pri výkone svojej právomoci z nedbanlivosti zmarí alebo podstatne sťaží splnenie dôležitej úlohy. Obvinení boli v čase spáchania skutku verejnými činiteľmi podľa § 128 ods. 1 Trestného zákona (pozn. osoba v služobnom pomere), ktorí z nedbanlivosti zmarili splnenie dôležitej úlohy spočívajúcej vo vykonaní zaistenia T. E.Ö. podľa Trestného poriadku, resp. podľa zákona o Policajnom zbore alebo vykázaní menovaného zo spoločného obydľia podľa zákona o Policajnom zbore. Tu sa žiada dodať, že pokiaľ by k smrti poškodenej L. E. nedošlo, skutok obvinených by mohol byť právne kvalifikovaný len podľa § 327 ods. 1 Trestného zákona.

60. V ďalšej časti skutku vymedzenom v skutkovej vete rozsudku okresného súdu sa však uvádza, že po tom, ako sa obvinení rozhodli odviezť služobným motorovým vozidlom poškodenú L. E. k jej matke, T. E. vnikol do služobného motorového vozidla, kde poškodenú opakovane bodol nožom a spôsobil jej zranenia, na následky ktorých poškodená po prevoze do zdravotníckeho zariadenia zomrela.

61. Krajský súd v dôvodoch svojho rozsudku, na ktoré dovolatelia poukazujú, vyjadril osobitnú zodpovednosť T. E. za obzvlášť závažný zločin vraždy podľa § 145 ods. 1, ods. 2 písm. c) Trestného zákona s poukazom na § 139 ods. 1 písm. c) a § 127 ods. 4 Trestného zákona a osobitnú zodpovednosť obvinených za prečin marenia úlohy verejným činiteľom podľa § 327 ods. 1, ods. 2 Trestného zákona. Následok vo vonkajšom svete (smrť poškodenej L. E.) môže mať viacero príčin a konanie páchatel'a, hoci je len jedným z článkov reťazca príčin, je príčinou následku i vtedy, pokiaľ by následok nenastal bez ďalšieho konania tretej osoby (t. j. v prejednávanej veci konaní T. E.) - R 72/1971, R 37/1975.

62. Obvinení sa bránili okrem iného tým, že za smrť poškodenej L. E. môže výlučne T. E., tejto námietke však nie je možné prisvedčiť, pretože príčinná súvislosť medzi nekonaním obvinených a smrťou poškodenej L.F. E.C. by bola prerušená len vtedy, pokiaľ by k smrti poškodenej došlo bez ohľadu na konanie obvinených (R 37/1975). Avšak ak by obvinení vykonali zaistenie T. E. podľa Trestného poriadku, resp. podľa zákona o Policajnom zbore, potom by k smrti poškodenej L. E. nedošlo.

63. Zo skutkovej vety rozsudku okresného súdu ďalej vyplýva, že obvinení boli vyslaní na preverenie oznámenia, že T. E. ohrozuje a fyzicky napáda svoju manželku L. E., pričom po príchode na miesto sa navyše od L. E. dozvedeli, že sa jej T. E.Ö. vyhrožoval zabitím. Obvinení teda mali a mohli predpokladať, že ak proti T. E. nezasiahnu, tento svoje vyhrožky môže uskutočniť (Zavinenie musí obsahovať všetky znaky charakterizujúce objektívnu stránku trestného činu, teda aj príčinný vzťah medzi konaním páchatel'a a následkom trestného činu. Pri nedbanlivosti je potrebné, aby si páchatel' aspoň mal a mohol predstaviť, že sa takto príčinný vzťah môže rozvinúť. Pre páchatel'a nepredvídateľný príčinný priebeh teda nie je v zavinení obsiahnutý a páchatel' nezodpovedá za následok, ktorý takto nastane. - R 20/1981).

64. Na tomto mieste však najvyšší súd poznamenáva, že vykázanie zo spoločného obydľia nie je tým úkonom, ktorý mohol tragickej udalosti zabrániť, a to v podstate z dôvodov, na ktoré poukazujú aj obvinení. T. E. by sa totiž aj po vykázaní zo spoločného obydľia a po odchode obvinených z miesta mohol dostať do kontaktu s poškodenou, pričom by mu zrejme nič nebránilo v tom, aby ju napadol a usmrtil. Napriek tomu skutočnosť, že obvinení nevykonali služobný zákrok podľa § 27a ods. 1 zákona

č. 171/1993 Z. z. o Policajnom zbore v znení neskorších predpisov a ani nezisťovali existenciu dôvodov na vykázanie osoby zo spoločného obydľia podľa čl. 28 ods. 6 písm. f) Nariadenia ministerstva vnútra SR o vymedzení príslušnosti útvarov PZ a útvarov Ministerstva vnútra SR pri odhaľovaní trestných činov, pri zisťovaní ich páchatel'ov a postupe v trestnom konaní č. 175/2010 a prílohy č. 1 Rozkazu prezidenta policajného zboru č. 37/2016, ktorým sa upravuje postup príslušníkov PZ pri vykázaní osoby zo spoločného obydľia v znení zmien a doplnkov, naplnia znaky prečinu marenia úlohy verejným činiteľom podľa § 327 ods. 1 Trestného zákona, aj keď nie kvalifikačný znak podľa § 327 ods. 2 Trestného zákona (spôsobenie iného obzvlášť závažného následku), tento kvalifikačný moment (podľa § 327 ods. 2 Trestného zákona) však bol naplnený tým, že obvinení nevykonali zaistenia T. E. podľa Trestného poriadku, resp. podľa zákona o Policajnom zbore, preto skutok ustálený súdmi nižšieho stupňa bol v zásade správne právne posúdený (podľa § 371 ods. 1, ods. 2 Trestného zákona), pričom skutočnosť, že v právnej vete vyššie uvedený rozdiel nebol zreteľne vyjadrený, zásadne postavenie obvinených neovplyvnilo, keďže nevykonanie zaistenia T. E. podľa Trestného poriadku, resp. podľa zákona o Policajnom zbore i naďalej zakladá právnu kvalifikáciu, ako to už bol vyššie uvedené, podľa § 371 ods. 1, ods. 2 Trestného zákona, a preto v konečnom dôsledku k naplneniu dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku v zmysle § 371 ods. 5 Trestného poriadku nedošlo (nebolo možné ho použiť).

65. Ďalšie výhrady obvinených smerovali voči skutkovým zisteniam a hodnoteniu vykonaného dokazovania. Dovolatelia poukazovali na výpovede svedkov a prepis hovoru REDAT, z ktorých malo, podľa ich názoru, vyplývať, že poškodená Ľ. E. len súhlasila s privolaním polície, avšak Q. B. neuviedla dôvod, pre ktorý s privolaním polície súhlasila. Ďalej predostreli priebeh ich služobného postupu a činnosti ako policajtov, ktorý mal vyplývať z vykonaného dokazovania, pričom podľa ich názoru výsledky úkonov, ktoré v rámci služobného postupu vykonali, nenaznačovali a nenasvedčovali podozreniu zo spáchania akejkoľvek trestnej činnosti, a to nielen z radu domáceho násillia. Taktiež namietali, že z vykonaného dokazovania nevyplývalo ani skutkové zistenie zahrnuté v skutkovej vete rozsudku okresného súdu, v tom smere že „... po príchode na miesto, kde sa od Ľ. E.L. dozvedeli, že sa jej manžel vyhrážal zabitím...“.

66. K uvedeným výhradám najvyšší súd uvádza, že je vždy viazaný konečným skutkovým zistením, ktoré vo veci urobili súdy prvého a druhého stupňa, teda dôvodom dovolania nemôžu byť nesprávne skutkové zistenia. Dovolací súd skutkové zistenia urobené súdmi prvého a druhého stupňa nemôže ani meniť, ani dopĺňať. Inak povedané, vo vzťahu ku skutkovému stavu zistenému súdmi prvého prípadne druhého stupňa, vyjadrenému v tzv. skutkovej vete výroku, môže obvinený v dovolaní uplatňovať len námietky právneho charakteru, nikdy nie námietky skutkové. Za skutkové sa pritom považujú tie námietky, ktoré smerujú proti skutkovým zisteniam súdov, proti rozsahu vykonaného dokazovania, prípadne proti hodnoteniu dôkazov súdmi oboch stupňov. Dovolací súd nemôže posudzovať správnosť a úplnosť skutkových zistení aj preto, že nie je oprávnený bez ďalšieho prehodnocovať vykonané dôkazy bez toho, aby ich mohol v konaní o dovolaní sám vykonávať. Ťažisko dokazovania je v konaní pred súdom prvého stupňa a jeho skutkové závery môže dopĺňať alebo korigovať len odvolací súd. Dovolací súd nie je možné chápať ako tretiu „odvoláciu“ inštanciu zameranú k preskúmaniu rozhodnutí súdu druhého stupňa.

67. Vychádzajúc z uvedeného najvyšší súd konštatuje, že vyššie naznačené dovolacie námietky sa týkajú hodnotenia skutkového stavu, ktorý najvyšší súd s ohľadom na § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku, časť textu za bodkočiarkou, nemôže preskúmať a ani meniť. Dokonca ani extrémny nesúlاد právoplatne zisteného skutku s vykonanými dôkazmi nenaplnia dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku, keďže pochybenia skutkovej povahy v podstatných okolnostiach sú uplatniteľné len v rámci dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 3 Trestného poriadku (primerane rozhodnutie najvyššieho súdu publikované v Zbierke pod číslom 14/2015-III).

68. K výhrade obvinených, že rozhodnutie krajského súdu o ich odvolaniach proti výroku o vine nenašlo odraz vo výrokovej časti napadnutého rozsudku a ani v jeho odôvodnení, pretože absentoval výrok o zamietnutí ich odvolania proti výroku o vine, resp. výrok o nedotknuteľnosti daného výroku a častí

rozsudku okresného súdu, je potrebné uviesť, že odvolanie je z hľadiska rozhodovania odvolacieho súdu, pokiaľ ide o toho istého odvolateľa nedeliteľné, a preto neprichádza do úvahy čiastočné zamietnutie odvolania. Taký rozsudok odvolacieho súdu nemožno úspešne napadnúť dovolaním z dôvodu, že napadnutý rozsudok je chybný, alebo neobsahuje výrok, ktorý sa ho priamo týka (primerane rozhodnutie publikované v Zbierke pod číslom 54/2009-II., IV.). Nevyhovenie odvolaniu vo vzťahu k odvolacím súdom nedotknutej časti odvolaním napadnutého rozsudku, má právne účinky zamietnutia odvolania podľa § 319 Trestného poriadku (primerane rozhodnutie publikované v Zbierke pod číslom 88/2015).

69. Najvyšší súd vo vzťahu k poukazu obvinených na nález Ústavného súdu Slovenskej republiky z 28. januára 2014, sp. zn. II. ÚS 177/2012 uvádza, že v predmetnej veci sa predovšetkým riešila iná otázka, a to možnosť podania dovolania proti výroku, ktorý už nadobudol právoplatnosť, hoci trestné stíhanie obvineného ako celok nebolo skončené (pozn. v predmetnej veci išlo o prieskum rozhodnutia najvyššieho súdu, ktorým najvyšší súd dovolanie sťažovateľa odmietol ako neprípustné s odôvodnením, že napadnuté uznesenie nie je konečným rozhodnutím, resp. nie je rozhodnutím vo veci samej). V tejto súvislosti je nutné poukázať na aktuálnejšie rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky z 15. marca 2023, sp. zn. IV. ÚS 415/2020, v ktorom ústavný súd poznamenal, že nález sp. zn. II. ÚS 177/2012 je skôr ojedinelým odklonom od inak jeho konštantnej judikatúry v otázke výroku o čiastočnom zamietnutí podaného odvolania. Predmetná výhrada preto nenapĺňa žiaden dôvod dovolania podľa § 371 ods. 1 Trestného poriadku.

70. Najvyšší súd však za dôvodné považuje výhrady obvinených vo vzťahu k výrokom o náhrade škody obsiahnutým v napadnutom rozsudku, ktoré (výhrady) podradil pod dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku, podľa ktorého dovolanie možno podať, ak rozhodnutie je založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku alebo na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia; správnosť a úplnosť zisteného skutku však dovolací súd nemôže skúmať a meniť.

71. V rámci posudzovania existencie dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku súd skúma, či skutok ustálený súdmi v pôvodnom konaní bol správne podradený (subsumovaný) pod príslušnú skutkovú podstatu trestného činu upravenú v Trestnom zákone. Len opačný prípad odôvodňuje naplnenie tohto dovolacieho dôvodu. Do úvahy prichádzajú alternatívy, že skutok mal byť právne kvalifikovaný ako iný trestný čin alebo, že skutok nie je trestným činom.

72. Dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku napĺňa aj zistenie, že rozhodnutie je založené na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia. Pod nesprávnym použitím iného hmotnoprávneho ustanovenia sa rozumie napr. nedostatočné posúdenie premlčania trestného stíhania (§ 87 Trestného zákona), ďalej pochybenie súdu pri ukladaní úhrnného trestu, súhrnného trestu, spoločného trestu alebo ďalšieho trestu (§ 41 až § 43 Trestného zákona) a pod., i ukladania trestu podľa § 47 ods. 2 Trestného zákona. Toto ustanovenie sa vzťahuje aj na nesprávne použitie iných právnych predpisov než Trestného zákona, napr. Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, zákona o konkurze a reštrukturalizácii a pod., pokiaľ tieto majú priamy vzťah k právnej kvalifikácii skutku. Posúdenie, či je potrebné použiť ustanovenie o okolnosti vylučujúcej protiprávnosť činu (§ 24 až § 30 Trestného zákona), je priamou otázkou právnej kvalifikácie skutku (trestnosti dotknutého činu), nie otázkou použitia iných hmotnoprávnych ustanovení, ktorá však spadá pod ten istý dovolací dôvod, teda pod dôvod dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku.

73. Ďalej je potrebné uviesť, ako to už bolo konštatované, že pri posudzovaní oprávnenosti tvrdenia o existencii tohto dovolacieho dôvodu je dovolací súd vždy viazaný konečným skutkovým zistením, ktoré vo veci urobili súdy prvého a druhého stupňa, teda dôvodom dovolania nemôžu byť nesprávne skutkové zistenia, čo je zrejmé z dikcie § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku.

74. Okresný súd vo svojom rozsudku k výroku o náhrade škody (pozn. poškodení boli podľa § 288 ods. 1 Trestného poriadku s ich nárokmi na náhradu škody odkázaní na civilný proces) poukázal na rozsudok Okresného súdu Banská Bystrica zo 17. apríla 2018, sp. zn. 3Tk/1/2018 v spojení s rozsudkom

Krajského súdu v Banskej Bystrici z 19. septembra 2018, sp. zn. 4To/87/2018, ktorými bola T. E.C. uložená povinnosť nahradiť poškodenú Q. B. škodu vo výške 2.415,38 EUR a z titulu nemajetkovej ujmy 10.000,- EUR a poškodeným V. E. a G. E. z titulu nemajetkovej ujmy každej 30.000,- EUR. Súd prvého stupňa ďalej uviedol, že Trestný poriadok pre uloženie povinnosti obžalovanému nahradiť morálnu škodu predpokladá spôsobenie úmyselného trestného činu, pričom v prejednávanej veci ide o nedbanlivostný trestný čin. Okresný súd doplnil, že preukazovanie príčinnej súvislosti medzi konaním obvinených a smrťou poškodenej a tiež preukazovanie existencie solidárnej zodpovednosti za spôsobenú nemajetkovú ujmu vo vzťahu medzi obvinenými a T. E. by presiahlo potreby trestného konania a predĺžilo by ho.

75. Zo spisu okresného súdu sp. zn. 1T/41/2018 vyplýva, že rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici z 19. septembra 2018, sp. zn. 4To/87/2018 bol oboznámený na hlavnom pojednávaní konanom 13. apríla 2023.

76. Krajský súd v napadnutom rozsudku k výroku o náhrade škody uviedol, že trestná vec T. E. skutkovo priamo súvisela s prejednávanou trestnou vecou, avšak napriek tomu ide o rozdielny skutkový stav, a to predovšetkým o rozdielne konanie T. E.C. oproti konaniu obvinených a tiež o iný druh zavinenia vo vzťahu k spôsobenému následku, v dôsledku čoho je vylúčené, aby boli obvinení zaviazaní k náhrade škody a nemajetkovej ujmy spoločne a nerozdielne s T. E. (pozn. takto o uplatnenom nároku na náhradu škody navrhovali rozhodnúť poškodení). Odvolací súd k výške priznanej náhrady nemajetkovej ujmy uviedol, že zachoval pomer vyplývajúci z rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici z 19. septembra 2018, sp. zn. 4To/87/2018 a ďalej uviedol, že obvinení z nedbanlivosti vytvorili podmienky, resp. nezabránili útoku T. E. ako priameho páchatela na L. E., a teda na vzniku tohto následku sa podieľali výrazne menšou mierou, v dôsledku čoho určil náhradu nemajetkovej ujmy desaťnásobne nižšie ako u T. E.. Krajský súd ďalej konštatoval, že obvinení ako priami škodcovia za spôsobenú škodu, resp. nemajetkovú ujmu nezodpovedajú podľa § 420 ods. 1 Občianskeho zákonníka, pretože ju spôsobili pri plnení služobných povinností, resp. pri výkone štátnej služby, teda za ňu zodpovedá Slovenská republika zastúpená Ministerstvom vnútra Slovenskej republiky a zdôraznil, že v trestnom konaní si poškodený môže uplatniť nárok na náhradu škody len voči osobe, ktorá má postavenie obžalovaného a zároveň pripustil, že v prejednávanej veci k povinnosti na náhradu škody nemohol zaviazat právnickú osobu, u ktorej obvinení vykonávajú štátnu službu v služobnom pomere. Zároveň odvolací súd poukázal na právo poškodených dosiahnuť náhradu škody, resp. náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch v primeranej lehote, pričom ich odkázanie s nárokom na náhradu škody na civilný proces by realizáciu tohto práva podstatne predĺžilo, ďalej na to, že odkázaním poškodených na civilný proces by došlo k ich druhotnej viktimizácii a vzal tiež do úvahy, že obvinení by v konečnom dôsledku aj tak zodpovedali za časť náhrady nemajetkovej ujmy. Krajský súd napokon uviedol, že v trestnom konaní nemôže rozhodnúť podľa zákona č. 274/2017 Z. z. o obetiach trestných činov a o zmene a doplnení niektorých zákonov a ani podľa zákona č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov.

77. Podľa § 46 ods. 3 Trestného poriadku Poškodený, ktorý má podľa zákona proti obvinenému nárok na náhradu škody, ktorá mu bola spôsobená trestným činom, je tiež oprávnený navrhnúť, aby súd v odsudzujúcom rozsudku uložil obžalovanému povinnosť nahradiť túto škodu; návrh musí poškodený uplatniť najneskoršie do skončenia vyšetrovania alebo skráteného vyšetrovania. Z návrhu musí byť zrejmé, z akých dôvodov a v akej výške sa nárok na náhradu škody uplatňuje.

78. Citované ustanovenie (§ 46 ods. 3 Trestného poriadku) je základným ustanovením upravujúcim tzv. adhézne konanie, ktoré je ďalej upravené v § 287 a § 288 Trestného poriadku. Adhézne konanie prebieha v rámci trestného konania zároveň s rozhodovaním o vine obvineného. Pri rozhodovaní o náhrade škody poškodeného voči obvinenému súd aplikuje ohľadom tohto nároku spravidla ustanovenia občianskeho hmotného práva, najčastejšie Občianskeho zákonníka o náhrade škody, avšak ohľadom procesu stále aplikuje Trestný poriadok.

79. Inak povedané v rámci trestného konania sa o nároku poškodeného na náhradu škody spôsobenej

trestným činom rozhoduje v tzv. adhéznom konaní, ktoré sa považuje za súčasť trestného konania a splyva s ním, najmä pokiaľ ide o dokazovanie, nie je však jeho samostatnou - nejakým spôsobom oddelenou časťou, ale konanie a rozhodovanie v ňom prebieha kontinuálne ako súčasť súdneho trestného konania, resp. konania a rozhodovania o vine, resp. nevine obžalovaného. Osobitosťou adhézneho konania je, že o návrhu poškodeného sa rozhoduje s použitím hmotného práva iného právneho odvetvia ako trestného práva (prevažne občianskeho - civilného práva), ale vždy s aplikáciou ustanovení Trestného poriadku (nemožno použiť napr. ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku) - primerane rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky z 26. novembra 2019, sp. zn. I. ÚS 481/2019.

80. Z vyššie citovaného ustanovenia (§ 46 ods. 3 Trestného poriadku) je zjavné, že poškodený v trestnom konaní môže uplatniť proti obvinenému nárok na náhradu škody, ktorá mu bola spôsobená trestným činom „len“ v prípade, ak má podľa zákona proti obvinenému takýto nárok.

81. Vykonaným dokazovaním v prejednávanej veci, ako to už bolo vyššie uvedené, bola preukázaná vina obvinených, ako aj príčinná súvislosť medzi ich konaním a spôsobeným následkom. Zároveň je však potrebné mať na pamäti, že obvinení prečin marenia úlohy verejným činiteľom podľa § 327 ods. 1, ods. 2 Trestného zákona spáchali ako verejní činitelia pri výkone svojej právomoci. Obvinení vykonávali štátnu službu v služobnom pomere podľa § 2 ods. 2 zákona č. 73/1998 Z. z. o štátnej službe príslušníkov Policajného zboru, Slovenskej informačnej služby, Zboru väzenskej a justičnej stráže Slovenskej republiky a Železničnej polície (ďalej len „zákon č. 73/1998 Z. z.“). Zákon č. 73/1998 Z. z. nemá osobitnú úpravu o zodpovednosti za škodu, ktorú príslušníci polície spôsobia tretím osobám pri výkone štátnej služby, teda pri plnení úloh Policajného zboru. Z tohto dôvodu je potom potrebné aplikovať ustanovenia § 415 a nasl. zákona č. 40/1964 Zb. (ďalej len „Občiansky zákonník“) o zodpovednosti za škodu a za bezdôvodné obohatenie.

82. Podľa § 420 ods. 1 Občianskeho zákonníka Každý zodpovedá za škodu, ktorú spôsobil porušením právnej povinnosti.

83. Podľa § 420 ods. 2 Občianskeho zákonníka Škoda je spôsobená právnickou osobou alebo fyzickou osobou, keď bola spôsobená pri ich činnosti tými, ktorých na túto činnosť použili. Tieto osoby samy za škodu takto spôsobenú podľa tohto zákona nezodpovedajú; ich zodpovednosť podľa pracovnoprávných predpisov nie je tým dotknutá.

84. Pokiaľ obvinení ako príslušníci Policajného zboru pri plnení jeho úloh spôsobia tretej osobe škodu, táto osoba nemá nárok na náhradu škody proti príslušníkom Policajného zboru, ale proti právnickej osobe, pre ktorú títo príslušníci plnili úlohy Policajného zboru. Takou právnickou osobou je služobný úrad, ktorým je pre príslušníkov Policajného zboru, teda aj obvinených, podľa § 1 ods. 4 písm. b) zákona č. 73/1998 Z. z. Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky.

85. Z citovaných ustanovení Občianskeho zákonníka a zákona č. 73/1998 Z. z. ďalej vyplýva, že poškodení v prejednávanej veci nemajú proti obvineným podľa zákona nárok na náhradu škody, ktorá im bola spôsobená obvinenými ako príslušníkmi Policajného zboru pri výkone ich právomoci, teda taká škoda im v adhéznom konaní nemôže byť priznaná. Poškodení si mali nárok na náhradu škody uplatniť voči Ministerstvu vnútra Slovenskej republiky, ktoré si ju následne mohlo uplatniť voči obvineným podľa § 160 ods. 1 zákona č. 73/1998 Z. z., podľa ktorého „Policajt zodpovedá služobnému úradu za škodu, ktorú mu spôsobil zavineným porušením svojich povinností pri výkone štátnej služby alebo v priamej súvislosti s ním. Služobný úrad je povinný preukázať policajtovi zavinenie s výnimkou prípadov uvedených v § 164 a 165.“

86. Okresný súd mal preto uznesením podľa § 256 ods. 3 Trestného poriadku vysloviť, že poškodených s ich nárokom na náhradu škody na hlavné pojednávanie nepripúšťa, čo by poškodeným nebránilo uplatniť nárok na náhradu škody pred príslušným orgánom. Všetky ostatné procesné práva poškodených by takýmto uznesením ostali nedotknuté (obdobne stanovisko najvyššieho súdu

publikované v Zbierke pod číslom 71/2017-A).

87. Trestnoprávna zodpovednosť sa podľa kvalifikačne použitej právnej úpravy viaže vždy na fyzickú osobu (páchateľa), ktorá však môže zároveň svojím trestnoprávne relevantným konaním vyvolať súkromnoprávnu zodpovednosť právnickej osoby (napríklad § 420 ods. 2 Občianskeho zákonníka, keď sa škoda považuje za spôsobenú právnickou osobou). Trestnoprávna zodpovednosť vyjadruje zodpovednostný vzťah medzi páchatelom trestného činu a štátom, realizovaný na základe zákona prostredníctvom zákonom určených orgánov a jeho funkciou je predovšetkým represia, a (generálna a individuálna) prevencia. Úlohou súkromnoprávných prostriedkov, uplatňovaných tými, do práv ktorých bolo zasiahnuté, je predovšetkým reparácia vzniknutého protiprávneho stavu z hľadiska iných než represívnych kritérií a reštitúcia porušených práv (ako náhrada škody alebo nemajetkovej ujmy, reivindikácia alebo uloženie povinnosti na splnenie zmluvnej povinnosti v majetkovej oblasti). Ako už bolo uvedené, prvky tohto systému (v kombinácii verejného a súkromného práva) nie sú navzájom nezlučiteľné a dopĺňajú sa. (Primerane rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 12. júla 2016, sp. zn. 1TdoV/10/2015).

88. Na uvedených záveroch nemení nič ani právo poškodených dosiahnuť náhradu škody, resp. náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch v primeranej lehote a ani hrozba ich druhotnej viktimizácie odkázaním s ich nárokmi na náhradu škody na civilný proces.

89. Je nutné obvineným taktiež prisvedčiť, že krajský súd v napadnutom rozsudku neuviedol, v rozpore s akým zákonom bolo rozhodnutie okresného súdu o uplatnenom nároku poškodených na náhradu škody, v dôsledku čoho je napadnutý rozsudok vo vzťahu k výrokom k náhrade škody nepreskúmateľný. Z napadnutého rozsudku možno vyvodíť len toľko, že v prípade uloženia povinnosti obvineným nahradiť poškodeným nemajetkovú ujmu sa krajský súd riadil ustanoveniami § 11 a nasl. Občianskeho zákonníka, čo by bol správny postup za predpokladu, že by poškodení mali voči obvineným priamy nárok na náhradu škody. Krajský súd si však zjavne uvedomoval, že poškodení taký priamy nárok nemajú, čo vyjadril v poslednom odseku odôvodnenia napadnutého rozsudku na str. 34 a v prvom odseku na str. 35 a súčasne podporne poukazom na právo poškodených dosiahnuť náhradu škody v primeranej lehote, ich možnú druhotnú viktimizáciu, ako aj konštatovaním, že obvinení by v konečnom dôsledku i tak zodpovedali za časť náhrady nemajetkovej ujmy. Odvolací súd teda v konečnom dôsledku aplikoval ustanovenie § 420 ods. 1 Občianskeho zákonníka, hoci si bol vedomý nesprávnosti takého postupu.

90. Uvedený postup krajského súdu, teda nesprávne použitie iného hmotnoprávneho ustanovenia v neprospech obvinených pri rozhodovaní o nároku poškodených na náhradu škody, a to § 420 ods. 1, ods. 2 Občianskeho zákonníka, preto zakladá dôvod dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku.

91. Najvyšší súd preto napadnuté rozhodnutie krajského súdu vo výroku o náhrade škody zrušil (ako aj ďalšie rozhodnutia na zrušené rozhodnutie obsahovo nadväzujúce, ak vzhľadom na zmenu, ku ktorej došlo zrušením, stratili podklad) a krajskému súdu prikázal, aby vec v potrebnom rozsahu znovu prerokoval a rozhodol.

92. Týmto rozhodnutím dovolacieho súdu sa prejednávajúca vec dostala do štádia odvolacieho konania, v rámci ktorého bude krajský súd povinný opätovne rozhodnúť o odvolaniach obvinených a poškodených vo vyššie naznačenom rozsahu (čo do výroku o náhrade škody) pri súčasnej viazanosti odvolacieho súdu vyššie uvedeným právnym názorom dovolacieho súdu v zmysle § 391 ods. 1 Trestného poriadku.

93. Najvyšší súd pripomína, že dovolanie bolo podané len v prospech obvinených, a preto bude krajský súd v ďalšom konaní limitovaný zásadou zákazu „reformatio in peius“ v zmysle § 391 ods. 2 Trestného poriadku.

94. Tento rozsudok bol prijatý pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.